

er lykkedes os at gøre disse tilstrækkelig afskrækkende, saa har vi naaet noget af vor Hensigt.

Der er imidlertid et stort Arbejdsomraade — langt det største — som vi endnu ikke har omtalt. Det er det huslige, det hvortil tidligere al overskydende kvindelig Arbejdskraft var henvist, og som stadig beskæftiger det overvejende Flertal af Kvinder.

Paa dette Arbejdsmarked mere end noget andet mærkes det, at vi lever i en Overgangstid, som *maa* medføre helt forandrede Tilstande. Det huslige Arbejde har tidligere, — maaske netop fordi det var Kvindernes, — ikke været værdsat efter Fortjeneste. Det var af en lavere Art passende til det laverestillede Væsen, hvem Udførelsen deraf paahvilede.

Kvinderne er nu i Færd med langsomt — men sikkert — at arbejde sig frem til sin naturlige Stilling, ikke som lavere — men som ligestillet, og en nødvendig Følge deraf *maa* derfor være, at det Arbejde, der er hendes, *maa* stige i Anseelse. Den første Virkning har imidlertid været den, at Kvinderne, for hvem der som tidligere paavist nødvendigvis maatte aabne sig Adgang til andet Arbejde, foretrak dette fremfor den mindre ansete — særlig kvindelige — Husgerning. Da der saaledes til Tider har været større Efterspørgsel end Tilbud paa huslig Arbejdskraft, er det begyndt at dæmre for den almindelige Bevidsthed, hvor stor Betydning for hele Samfundet dette Arbejde har. Der er jo saa meget, man først lærer at skatte, naar man *maa* savne det. Men der skal lang Tid til at udrydde gamle, indgroede Forestillinger.

Samfundet bestaar af de tusinde Hjem. Og hvad rummer ikke det lille Ord, Hjem! En Følelse af Tryghed og Frihed, fordi det er ens eget, og fordi man kan være sig selv. En Sum af Minder om det, der giver Livet Lys og Varme. For Barnet hele dets Verden, for den Voksne Lønnen for Dagens Slid. Det er som Englænderen

siger: be it ever so humble, there is no place like home.¹ — Hjemmet er ikke blot en Bolig; der skal meget mere til for at skabe et Hjem end Værelser og Møbler. Og alt det — Hygge, Orden, Skønhedssans er kun en Brøkdel deraf — det har hidtil kun Kvinden kunnet yde; hvis hun gjorde Strike nu, vilde Verden være hjemløs.

Naar saaledes Hjemmet er det centrale i vort Samfundsliv, burde saa ikke det direkte Arbejde dermed være i høj Anseelse og stærkt søgt? Med Anseelsen er det som sagt endnu ikke særlig bevendt, og det samme gælder Lysten til at søge det. Og hvor beklageligt dette sidste end er, *maa* man indrømme, at det er forklarligt.

Det huslige Arbejde lider under mange Mangler, og det byder sine Udøvere mange og store Ubehageligheder, ringe Tilfredsstillelse og lille Løn.

Selve Arbejdet lider gennemgaaende i høj Grad af Mangel paa System. Det bestaar af saa uendelig mange forskellige Smaating, som uden at der kan opvises større Resultater alligevel kan tage hele et Menneskes Tid. Ingen, som ikke selv har prøvet det, forstaar dette, og derfor er det saa ofte Tilfældet, at Mændene i Steden for at paaskønne det Arbejde der udføres, for at deres Hjem kan være hyggelige, smukke og velholdte, lever i den Forestilling, at Konen ikke har det ringeste at bestille, og det er ham en Gaade, hvad al den Hjælp hun har i Huset bruges til. Alene dette Forhold gør mange Gange Arbejdet meget utilfredsstillende. Selve Arbejdet er ofte ensformigt, og fordi det foregaar indenfor Hjemmets Vægge og saaledes ikke bringer megen Vekselvirkning med Omverdenen med sig, er det i sig selv ikke udviklende. Og naar det saa desuden er saa opslugende, at man *maa* indrømme den fulde Sandhed af det engelske Ord: »a woman's work is never done«^{*)}, saaledes at den Kvinde,

^{*)} Selv om Hjemmet er nok saa beskedent, saa er der dog intet Sted som det.

^{**)} En Kvindes Arbejde er aldrig til Ende.